

DM Remission & Oral Health

ทพญ.วังจันทร์ กิตติภาดากุล

25 สิงหาคม 2567

ผลการถอดบทเรียนการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน

สิ่งบุรี

ขั้นตอนการคัดกรอง

ทันตบุคลากรร่วมตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปากตามเกณฑ์ประเมินความรุนแรง 3 สี เขียว เหลือง แดง และคัดกรองความผิดปกติในช่องปากเบื้องต้น (2Q) ที่ NCDs Clinic ใน รพช. และรพ.สต. ด้วยแบบตรวจคัดกรองสภาวะช่องปากตามแนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน

ขั้นตอนการสร้างความรู้ความตระหนักและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

- ให้ทันตสุขศึกษา
- ใช้สื่อโปสเตอร์บอกความรุนแรงของปัญหาในช่องปาก
- สอนแปรงฟัน

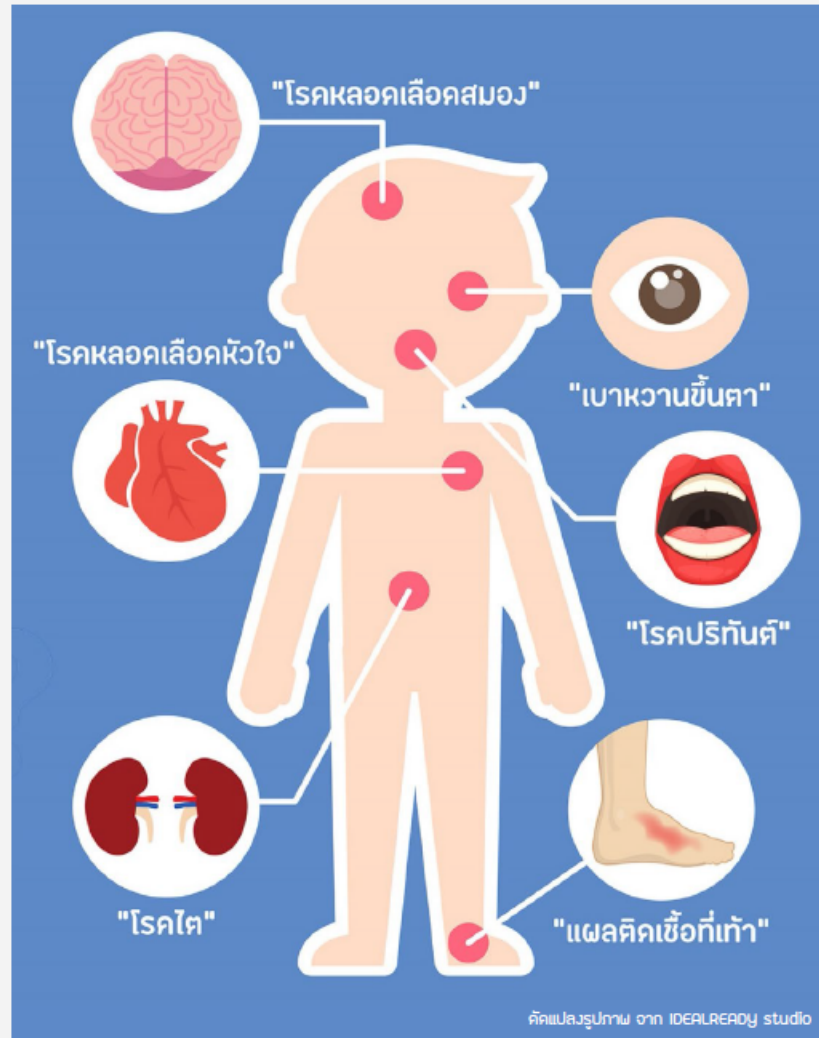
ขั้นตอนการให้บริการคัดกรอง

- วางแผนการรักษา และนัดหมายรับบริการ ในสมุดประจำตัวสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน
- มี Fast Track สำหรับการรับบริการทันตกรรมเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน

ขั้นตอนการติดตามผล

เก็บข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปาก 3 สี และระดับน้ำตาลในเลือด (FBS/HbA1C) ก่อน-หลัง การเข้าร่วมโครงการ ใน Google Sheet

ภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรคเบาหวานและปริทันต์อักเสบ เป็นแบบ **bi-directional**

โรคเบาหวาน

- การตอบสนองของระบบภูมิคุ้มกันบกพร่อง เพิ่มความเสี่ยงต่อการติดเชื้อแบคทีเรีย
- การแข็งตัวของหลอดเลือดขนาดเล็กส่งผลให้การซ่อมแซมและฟื้นฟูเหงือกทำงานแย่ลง
- เสี่ยงต่อการเกิดโรคปริทันต์เพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่า เมื่อเทียบกับผู้ป่วยที่ไม่ได้เป็นโรคเบาหวาน

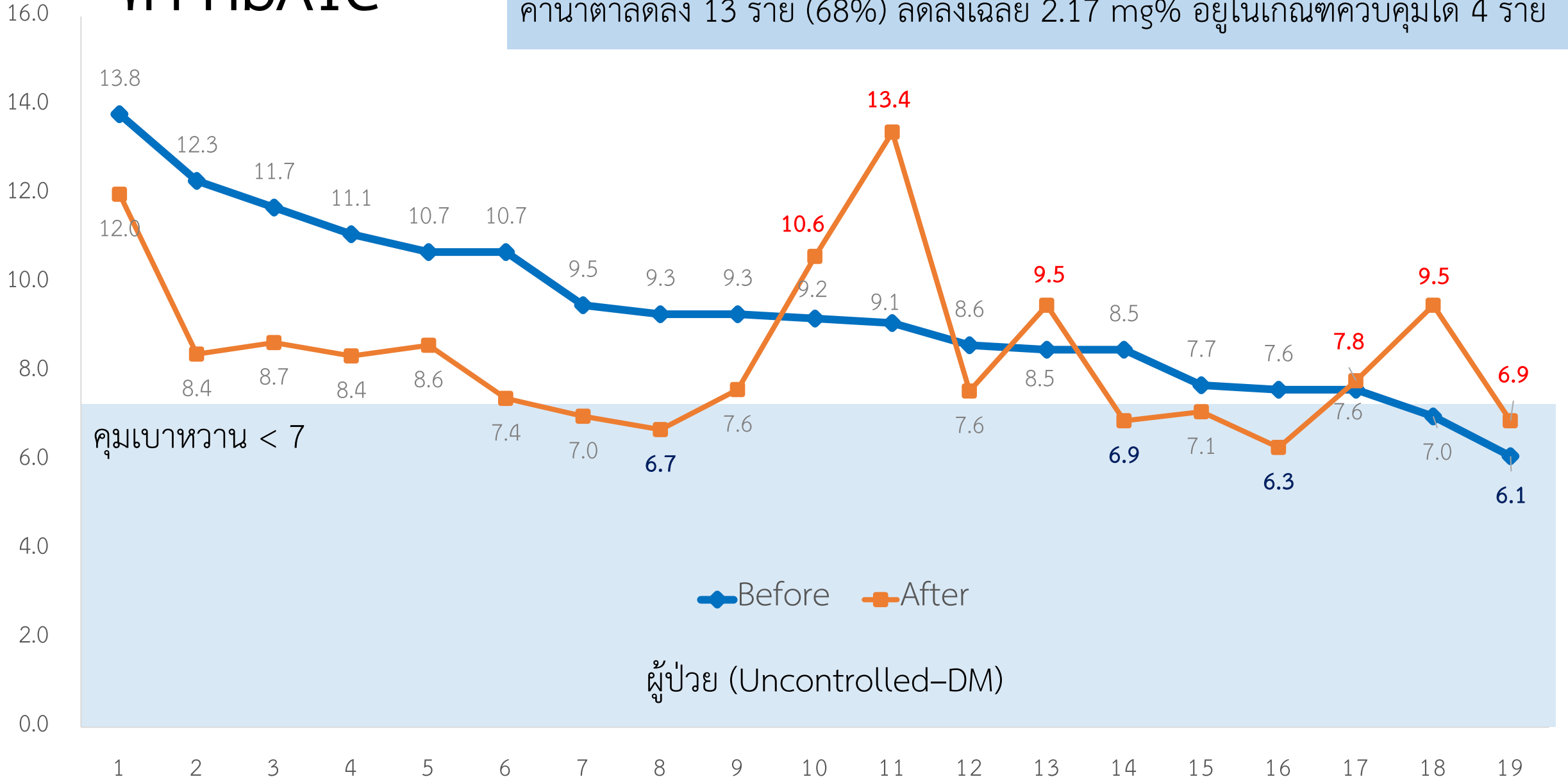
โรคปริทันต์อักเสบ

- มีการหลั่งสารสื่ออักเสบออกมาในกระแสเลือดสูงกว่าปกติ
- ลดประสิทธิภาพการทำงานของอินซูลิน ทำให้การควบคุมน้ำตาลในเลือดแย่ลง
- ส่งผลให้โรคเบาหวานรุนแรงขึ้น
- ผู้ป่วยโรคปริทันต์อักเสบรุนแรงเพิ่มความเสี่ยงต่อการควบคุมระดับน้ำตาลได้ไม่ดีถึง 6 เท่า

ค่า HbA1C

ผู้ป่วย 19 รายที่ได้รับการรักษาและให้ทันตสุขศึกษา

ค่าน้ำตาลลดลง 13 ราย (68%) ลดลงเฉลี่ย 2.17 mg% อยู่ในเกณฑ์ควบคุมได้ 4 ราย

OH&DM 2568

- ความสำคัญของโปรแกรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ป่วยเบาหวาน เพื่อบรรลุเป้าหมายการเตรียมพร้อมให้ประชาชนมีฟันใช้งานได้อย่างน้อย 20 ซี่ เมื่ออยู่ในวัยสูงอายุ
- ความคาดหวังและสถานการณ์ที่เป็นอยู่
  - สถานการณ์และแนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน สำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข
- โจทย์ในการพัฒนาเชิงนโยบายและเชิงระบบ
  - สรุปถอดบทเรียนรูปแบบ ต้นแบบการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน โดยทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข
  - รูปแบบที่เน้นการบูรณาการงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากร่วมกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อควบคุมระดับน้ำตาล
  - หารือความร่วมมือระหว่าง แผนบริการสุขภาพสาขาสุขภาพช่องปากและสาขาโรคเบาหวาน

Oral Health & Quality of Life (LE & HALE)

การพัฒนาเชิงระบบ

1. การพัฒนาแผนจัดบริการร่วมกัน ระหว่างสาขาสุขภาพช่องปากและสาขาโรคเบาหวาน
2. การประเมินรายบุคคลและเสริมสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building)
3. การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Personal Skill)

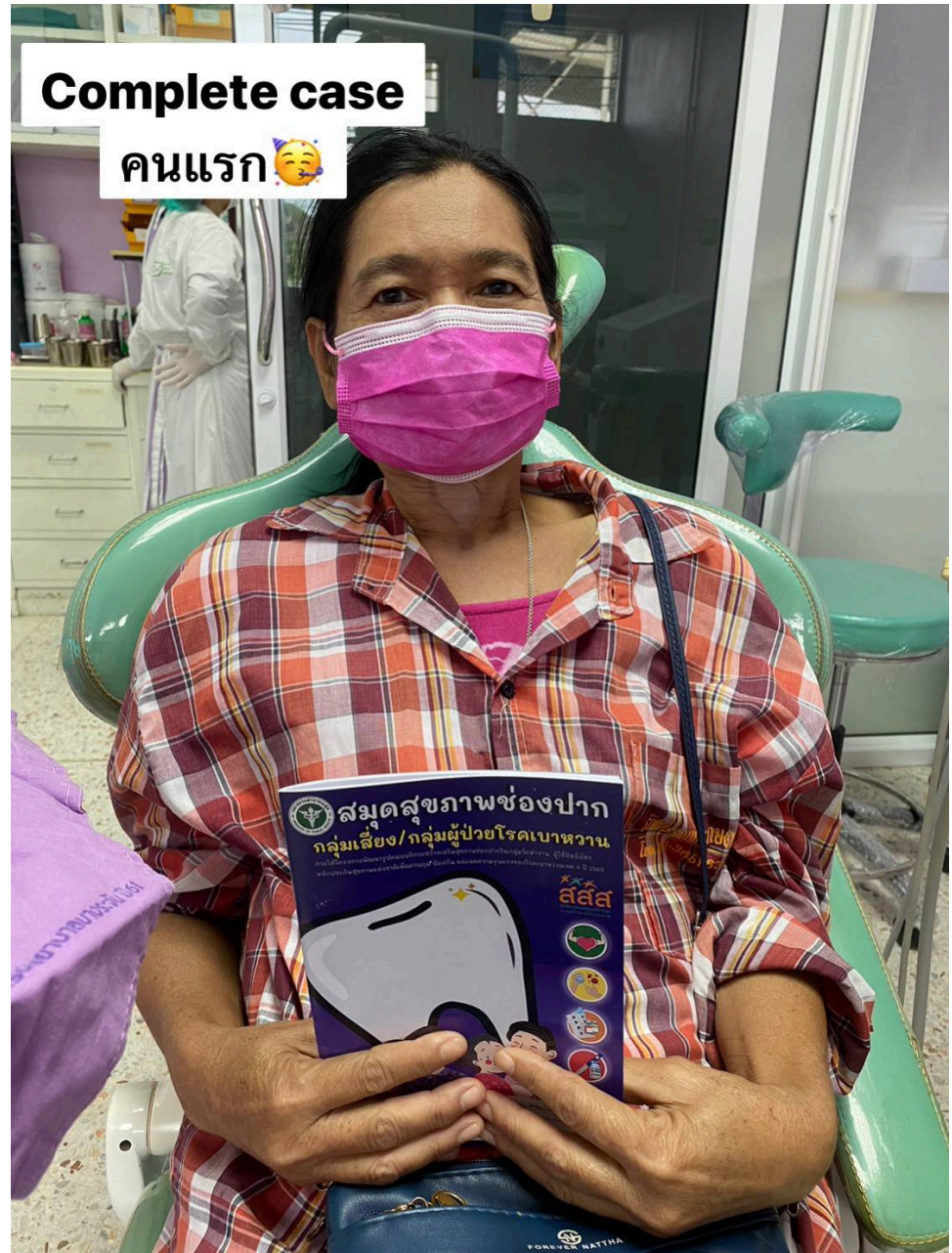
ตัวชี้วัดร่วม: สภาวะปริทันต์อยู่ในระดับปกติและผู้ป่วยสามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้ต่อเนื่อง

โครงการ สร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในกลุ่มวัยทำงาน
เขตบริการสุขภาพที่ 4 ปี 2568

ระดับ	กิจกรรม	พื้นที่ดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	ตัวชี้วัดเป้าหมาย	เครื่องมือที่ใช้
ปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ตติยภูมิ	กิจกรรมในNCDs clinic (รพ.สต./ รพ.) 1.ประสานงาน บุรณการ ในทีมสหสาขา วิชาชีพ 2.คัดกรอง ส่งต่อ 3.ประเมินความรอบรู้ 4.ประเมินสภาวะสุขภาพช่องปาก	8จังหวัดในเขต4 70อำเภอ 74โรงพยาบาล	ผู้ป่วยเบาหวานวัยทำงาน ตามเกณฑ์ DM Remission อำเภอละ50คน	ร้อยละ 80 ของกลุ่มเป้าหมาย ได้รับการให้ทันตสุขศึกษาและ ตรวจสุขภาพช่องปาก	1. แบบคัดกรอง2Q 2.แบบสอบถามความรอบรู้ Oral Health Literacy 3.สมุดประจำตัว ผู้ป่วย 4. สื่อความรู้บอกสถานะ สุขภาพช่องปาก (เขียว-เหลือง- แดง) 5. ทะเบียนควบคุมกำกับ และ ติดตามความก้าวหน้า รายบุคคล
ปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ตติยภูมิ	กิจกรรมในคลินิก ทันตกรรม (รพ.สต./ รพ.) 1.ประเมินความรอบรู้ ก่อน/หลัง 2.ประเมินความรุนแรงตามเกณฑ์สีของ สุขภาพช่องปาก และให้ทันตสุขศึกษา 3.ประเมิน Plaque Index (PI) ก่อน/หลัง 4. ให้การรักษาตามระดับความรุนแรงของ สุขภาพช่องปาก 5.บันทึกข้อมูลรายบุคคลตามแบบฟอร์ม ของโครงการ 6.ติดตามผลการดูแลสุขภาพช่องปาก	8จังหวัดในเขต4 70อำเภอ 74โรงพยาบาล	ผู้ป่วยเบาหวานวัยทำงาน ตามเกณฑ์ DM Remission อำเภอละ50คน	ร้อยละ 50 ของกลุ่มเป้าหมาย มี ระดับความรุนแรงของสุขภาพช่อง ปากดีขึ้น (เทียบจากการประเมิน ความรุนแรงตามเกณฑ์สีของ สุขภาพช่องปาก (เขียว/เหลือง/แดง)	1. แบบคัดกรอง2Q 2.แบบสอบถามความรอบรู้ Oral Health Literacy 3.สมุดประจำตัว ผู้ป่วย 4. สื่อความรู้บอกสถานะ สุขภาพช่องปาก (เขียว-เหลือง-แดง) 5.ทะเบียนควบคุมกำกับ และ ติดตามความก้าวหน้า รายบุคคล

Thank
You 😊

